

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 397/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Glovniakom, Advokátska kancelária, Daniela Dlabača 2748/28, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho „základného práva podľa čl. 1, čl. 2 ods. 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“ rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14 Cob 353/2014 zo 17. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho „základného práva podľa čl. 1, čl. 2 ods. 3

a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“ rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Cob 353/2014 zo 17. decembra 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ domáhal proti žalovanému zaplata sumy 16 596,96 € s príslušenstvom z titulu uzatvorenej konkurenčnej doložky dohodnutej v zmluve o obchodnom zastúpení. Okresný súd rozsudkom z 13. decembra 2012 jeho žalobe najprv v celom rozsahu vyhovel, keď konštatoval, že *„obsah právneho úkonu sa nevykladá len podľa jeho doslovného znenia, ale hlavne podľa vôle strán, ktorú súd vyvodil najmä z obsahu zmluvy, a tak nemožno konkurenčnú doložku považovať za neurčitú, a teda neplatnú podľa § 37 Občianskeho zákonníka“*. Krajský súd uznesením sp. zn. 14 Cob 70/2013 z 30. januára 2014 jeho rozsudok však zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dôvodom zrušenia bola skutočnosť, že v rámci odôvodnenia okresný súd presne nešpecifikoval, nekonkretizoval a ani nevymedzil územie, ktoré malo byť predmetnou konkurenčnou doložkou postihnuté, a tiež to, že *„nevychádzal vplyv alebo nevplyv sťažovateľovej námietky premlčania...“*.

3. Okresný súd následne bez bližšieho odôvodnenia prekvapivo zmenil svoje rozhodnutie a rozsudkom č. k. 20 Cb 69/2012-134 z 11. septembra 2014 žalobu zamietol, *„hoc v konaní zo strany žalovaného neboli tvrdené žiadne nové zásadné skutočnosti, ktoré by mali viesť k úplne opačnému právnemu názoru...“*

... dôvodom pre zamietnutie žaloby... bola iba skutočnosť, že dojednaná konkurenčná doložka bola absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka z dôvodu jej neurčitosti...“.

4. Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd *„vyslovil záver o neurčitosti konkurenčnej doložky bez toho, že by sa vôbec pokúsil zmluvu vyložiť a bez toho, že by na výklad predmetnej zmluvy použil zákonom určené výkladové pravidlá. Ani zákon, ako ani zmluvy nemožno nikdy vykladať len tým spôsobom, že sa v nich nachádza len to, čo je v nich explicitne uvedené. Takýto zužujúci výklad právnych predpisov, či právnych úkonov je“*

neprípustný.“, pričom ten istý okresný súd predtým „tieto pravidlá použil a dospel jednoznačne k platnosti zmluvy o obchodnom zastúpení, a aj jej častí - konkurenčnej doložky a krajský súd toto vo svojom zrušujúcom uznesení nespochybnil...

... súd prvého stupňa postupoval nesprávne, pokiaľ nevykladal zmluvu o obchodnom zastúpení ako celok, ale z jej kontextu vytrhol len konkurenčnú doložku, ktorá však bola a je súčasťou platne a účinne uzavretej zmluvy...

... zmluva o obchodnom zastúpení a aj jej časť - konkurenčná doložka bola dostatočne jasná, určitá a zrozumiteľná...“.

5. Sťažovateľ ďalej v sťažnosti vyslovuje svoj právny názor na danú vec (polemizuje so závermi okresného súdu) a k tomu uvádza: *«Pokiaľ aj súd dospel právne nesprávne k tomu, že konkurenčná doložka neobsahuje niektoré podstatné náležitosti ustanovené § 672a Obchodného zákonníka, tak nesprávne dospel aj k právnym následkom týchto skutočností, a to absolútnej neplatnosti konkurenčnej doložky. Z § 672a Obchodného zákonníka podľa názoru súdu vyplývajú okrem iných ako podstatné náležitosti konkurenčnej doložky aj vymedzenie územia, na ktoré sa vzťahuje zákaz a aj potreba presného podrobného užšie vymedzeného špecifikovania činností, na ktoré sa vzťahuje zákaz obsiahnutý v konkurenčnej doložke. Pokiaľ súd síce nesprávne dospel k záveru, že vymedzenie územia ako jedna podstatná náležitosť absentuje, ale správne podľa § 267 ods. 1 Obchodného zákonníka skúmal, či je tento dôvod neplatnosti na ochranu iba žalovaného, je nesprávne, že pri druhej podstatnej náležitosti - užšom vymedzení činností zakázaných obchodnému zástupcovi, súd prvého stupňa dospel k záveru o absolútnej neplatnosti právneho úkonu, t. j. že dôvod neplatnosti pri druhej podstatnej náležitosti nie je stanovený na ochranu iba žalovaného. Podľa nášho názoru súd v tejto časti svoj rozsudok absolútne neodôvodnil a súčasne v tejto časti taktiež nesprávne právne posúdil. Podľa nášho názoru aj táto podstatná náležitosť v zmysle v § 672a Obchodného zákonníka je ustanovená výlučne na ochranu obchodného zástupcu, nakoľko sa ňou obmedzuje možný rozsah zákazu činnosti obchodného zástupcu, a tak neplatnosť z dôvodu širokého vymedzenia činnosti obchodného zástupcu (nad rozsah povolená § 672a Obchodného zákonníka), ktoré sa mu konkurenčnou doložkou zakazujú, je neplatnosť právneho úkonu ustanovená výlučne na ochranu obchodného zástupcu, ktorý v prípade, ak sa dovoľá tejto*

neplatnosti, nemusí tento širší zákaz plniť a súd ho môže v zmysle § 672a ods. 2 Obchodného zákonníka obmedziť. Právo na dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa však premlčuje vo všeobecnej premlčacej lehote, a tak ako súd dospel k premlčaniu tohto práva vo vzťahu k absentujúcemu vymedzeniu územia, mal súd dospieť k premlčaniu tohto práva aj vo vzťahu k druhej podstatnej náležitosti konkurenčnej doložky, a to potrebe užšieho vymedzenia zakázaných činností. Oba súdy sa nakoniec zhodli na aplikácii ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to napriek tomu, že Obchodný zákonník vo vzťahu k určitosti vymedzenia konkurenčnej doložky a právnym následkom prípadného porušenia obsahuje osobitné ustanovenia.

Je nepochybné, že v tejto právnej veci boli prezentované dva rozdielne výklady predmetných zmluvných ustanovení, a tak boli prezentované jednak výklad zakladajúci a jednak nezakladajúci neplatnosť predmetnej zmluvy (bez ohľadu na to, že „výklad“ zakladajúci neplatnosť zmluvy je aj s poukazom na vyššie uvedené nesprávny, neodôvodnený a dokonca je možné hovoriť o tom, že súd zmluvu nevykladal). V zmysle uvedenej judikatúry tak súd v rámci ústavne konformného výkladu je povinný prikloniť sa k výkladu nezakladajúcemu neplatnosť, jednoznačnejší príklad na aplikáciu tohto princípu, ako v prípade dvoch protichodných súdnych rozhodnutí toho istého súdu v tej istej veci bez zmeny skutkových okolností azda už neexistuje.

Nie je teda ústavne konformné a je v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcim z čl.1 ústavy taká prax súdov, ako tomu bolo aj v tomto prípade, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom neplatnosť zmluvy nezakladajúcim.

Pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok, ktorým súd na základe ústavne nekonformného výkladu žalobu sťažovateľa zamietol žalobu, tak porušil aj práva a slobody sťažovateľa vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.»

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že „Základné právo sťažovateľa podľa čl. 1, čl. 2 ods. 3, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv rozsudkom Krajského súdu v Žiline, č. k. 14Cob/353/2014-192 zo dňa 17.12.2015 porušené bolo.

Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline, č. k. 14Cob/353/2014-192 zo dňa 17.12.2015 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania vo výške 363,80 €..., ktorú mu Krajský súd v Žiline je povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa...“.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva

alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

10. Ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

11. Predmetom sťažnosti podľa jej petitu je námietka porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 1 (nie je uvedený príslušný odsek, pozn.) a čl. 2 ods. 3 ústavy (nejde o základné práva, pozn.), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu sp. zn.

14 Cob 353/2014 zo 17. decembra 2015, avšak vo vzťahu k tomuto rozsudku krajského súdu a k namietanému porušeniu „označených práv v bode 1“ sťažovateľ (kvalifikovane zastúpený advokátom) svoju sťažnosť vecne neodôvodnil (nemožno za riadne odôvodnenie považovať jeho jediný dôvod uvedený v závere bodu 5). Navyše predložené prílohy k sťažnosti sú na niektorých miestach nedostatočne čitateľné (obsah fotokópie namietaného rozsudku krajského súdu je tmavý a rozmazaný v úvode takmer každej strany), za čo nesie zodpovednosť právny zástupca sťažovateľa.

12. Nosnými dôvodmi sťažnosti je spor o výklad právneho inštitútu konkurenčnej doložky, ktorá bola zakotvená v zmluve o obchodnom zastúpení medzi sťažovateľom ako žalobcom a žalovaným. Rozhodujúce námietky v odôvodnení sťažnosti teda smerujú iba k údajnému nesprávnemu výkladu právneho inštitútu konkurenčnej doložky, resp. určitosti jej vymedzenia zo strany napadnutých súdnych rozhodnutí. Podľa názoru ústavného súdu nemožno uprieť napadnutému rozhodnutiu krajského súdu (aj vo svetle záverov okresného súdu), že je v dostatočne rozumnej miere vyargumentované, a teda nie je ani arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza v podstate tie isté *argumenty, ktoré* uplatnil už v odvolacom konaní. Sťažovateľ iba pokračuje v súdnom spore inými prostriedkami, avšak bez náležitej ústavnoprávnej argumentácie. Ústavnému súdu predovšetkým neprináleží prehodnocovať skutkové zistenia súdov a ani posudzovať rozdielne výklady posúdenia veci sťažovateľa zo strany všeobecných súdov.

13. Ústavný súd pripomína, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyslovil,

že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa záverov ESLP možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994).

14. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tiež nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 1/08).

15. Ústavný súd konštatuje, že predmetná sťažnosť založená predovšetkým na neúspechu sťažovateľa v konaní pred všeobecnými súdmi je ako taká zjavne neopodstatnená.

16. Ústavný súd napriek tomu, že sťažnosť nemá aj zákonom predpísané náležitosti (pozri bod 11), preskúmaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu (na s. 25, aj vo svetle záverov z rozsudku okresného súdu sp. zn. 20 Cb 69/2012 z 11. septembra 2014 na s. 4 až s. 13) dospel k záveru, že toto rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu, resp. na spravodlivý súdny proces, a že z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu na spochybnenie právnych záverov krajského súdu vyjadrených v jeho rozhodnutí. Skutočnosť, že konanie pred všeobecnými súdmi neskončilo podľa predstáv sťažovateľa, sama osebe nie je právnym základom na namietanie porušenia jeho práva na súdnu ochranu sťažnosťou podanou ústavnému súdu, pretože, ako bolo uvedené, označené právo v sebe nezahŕňa záruku úspechu v konaní. Sťažovateľ podľa názoru ústavného súdu dostal od krajského súdu zrozumiteľnú odpoveď na jeho námietky uvedené v odvolaní (tieto námietky takisto predostiera aj ústavnému súdu vo svojej sťažnosti), preto ústavný súd už

nepotreboval podrobne citovať tieto závery z jeho (navyše aj čiastočne nečitateľného) obsahu.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd uzavrel, že nezistil príčinnú súvislosť medzi týmto rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

18. Sťažovateľ v sťažnosti ďalej namietal (pozri body 6 a 9), že rozsudkom krajského súdu došlo aj k porušeniu jeho „základných práv podľa čl. 1 a čl. 2 ods. 3 ústavy“. K tomu ústavný súd v krátkosti dodáva, že tieto články sú iba súčasťou základných princípov ústavy a vzhľadom na to nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych konaniach (I. ÚS 176/07) o porušení základných práv a slobôd uvedených v druhej hlave ústavy (m. m. II. ÚS 821/00, I. ÚS 485/2010), preto aj v tejto časti je jeho sťažnosť tiež zjavne neopodstatnená.

19. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016